

Röra – ett litet projekt för grodan, men ett stort projekt för Tjörns vattenmiljöer

Tjörn och Orust har gått ihop i LONA-projektet *Amfibiedammar i Röra*. Här har samverkan mellan kommuner och markägare lett till återinförandet av en våtmark. Nu hoppas Kristian Littke, Emma Johansson och Amanda Forsman att projektet ska ge ringar på vattnet, öka intresset och förståelsen för de betydelsefulla vattenmiljöerna på öarna.

Projektet *Amfibiedammar i Röra* handlar om återinföring av våtmark. Men också om att visa på betydelsen av samverkan för att förbättra vattenmiljöerna både på Tjörn och Orust. Emma Johansson, miljö- och hälsoskyddsinspektör, miljöavdelningen Tjörns kommun, Kristian Littke, miljöstrateg och projektledare Orust kommun samt åtgärdssamordnare i projektet 8+fjordar, är exempel på ett väl fungerande samarbete över kommungränser. Tjörns kommun har även anställt Amanda Forsman, hållbarhetsstrateg med fokus på ekologisk hållbarhet, som har involverats i projektets slutfas och ska fungera som stöd i framtida projekt.

- Det är det mest lyckade samarbetet jag varit med i. Den här typen av projekt ökar kännedomen om varandra och vi får lärdomar som vi kan använda framöver, säger Emma Johansson.
- Jag håller med. Bara att det finns en hållbarhetsstrateg på plats på Tjörn är en stor framgång. Nu kan vi synka och samverka på nya sätt för våra vattenmiljöer, fortsätter Kristian Littke.

Röra fylls återigen med vatten

I åtgärdsprogrammet för miljömålen – Utmaningar för ett hållbart Västra Götaland 2022–2025 ingår åtgärden att anlägga nya våtmarker i länet. Syftet med åtgärden är att stödja den biologiska mångfalden, stärka ekosystemtjänster och förbättra den gröna infrastrukturen.

Röra är ett vattendrag som rinner ut i Stigfjorden mellan Tjörn och Orust. Området är känsligt och starkt skyddat. Det är både naturvårdsområde (äldre form av naturreservat), Ramsarområde (värdefull våtmark skyddad av Ramsarkonventionen) och Natura 2000 (ett nätverk av naturskyddsområden). Platsen för våtmarken är dessutom strandskyddad. Innan arbetet kunde starta med att gräva fram rör och öppna upp för att anlägga våtmarken, har mycket administrativt arbete krävts.

- När markägaren Niklas Wennberg tog kontakt med oss 2020 angående Röra såg vi en möjlighet att göra något. Vi ville prioritera projektet eftersom det ligger i ett känsligt och viktigt område. Tack vare hans engagemang, finansiellt stöd från LONA och Naturskyddsföreningen, kunde vi starta igång projektet, säger Kristian Littke.
- I augusti 2022 grävdes marken ut. Då var det snustorrt. Under hösten och vintern har vattnet stigit. Från dammen har vi byggt ett stensatt utlopp och skapat en meandrande, slingrande, fåra som vattnet följer ut i Rörabäcken. Vi har skapat vattenmiljöer för till exempel grodor i anslutning till fåran, förklarar han.

Kristian Littke var med och startade upp projektet som avslutades av Emma Johansson. Kristian har med sin kunskap och helhetssyn varit delaktig i att söka pengar för projektet. Men också varit med på plats för att se vad som varit möjligt att göra. Emma Johansson kom in senare i processen och har arbetat administrativt tillsammans med Kristian.

- Röra är ett bra exempel på en åtgärd där samverkan mellan kommun, projekt och markägare har lett till positiv förändring för en hållbar utveckling. Förhoppningsvis kommer vi att kunna visa upp fler sådana goda exempel framöver, säger Amanda Forsman.

Återinförande av meandrande vattendrag

Förr slingrade sig vattendragen fram över åkrar och ängar. Längs varje krök fanns ett djur- och växtliv. I och med att jordbruken blev större ville jordbrukare utnyttja all mark och komma närmare vattnet. Då grävdes vattendragen upp, de dikade om dem till raka diken där åkern nådde ända fram till kanten. Detta gjorde att vattendragen blev kortare och den naturliga livsmiljön för många arter försvann. Ett meandrande vattendrag är 1,5 gånger så långt som ett dikat. En ökad mängd näringsämnen från jordbruken tog sig också lättare ut till havet.

- Vatten har nästan setts som avfall tidigare. Det dikades bort med fokus på att bruka marken. Nu behöver vi i stället återskapa vattenmiljöer, på lämpliga platser, för att hjälpa den biologiska mångfalden. Vi behöver sprida den här kunskapen, vad vi har gjort historiskt och vad vi kan göra för att ändra på det, samtidigt som vi värnar fungerande jordbruksmark, säger Kristian Littke.
- Bryter man ner miljöproblemen handlar det ofta om för mycket eller för lite vatten. Speciellt för oss som bor på öar. Att jobba med vatten är så viktigt för så många miljöfrågor. Det är motiverande att det finns så många positiva effekter när vi gör åtgärder. För land och i hav. Framöver vill vi även titta mer på lösningar som adresserar dagvatten. Naturanpassade åtgärder som både blir klimatanpassning, gynnar mångfalden och skapar spännande närnatur är mycket intressant, avslutar han.

